

FACTSHEET GEMEENTEN

HOE HELP JE IMMATERIEEL ERFGOED TE BESCHERMEN?

**Niet bevriezen, niet doodknuffelen,
maar in het zonnetje zetten!**

Het is duidelijk: we moeten zuinig zijn op ons immaterieel erfgoed. Hoe help je bij het beschermen? En: hoe bescherm je iets dat leeft?

NIET BEVRIEZEN

Met 'beschermen' bedoelt UNESCO uitdrukkelijk niet 'bevriezen'. Bevriezen staat gelijk aan dood, stilstand. Immaterieel erfgoed leeft juist, is nooit af. Elke generatie wil het aanpassen aan de nieuwe tijd en er een eigen betekenis aan geven. De dragers van het immaterieel erfgoed zijn zélf verantwoordelijk voor de zorg ervoor en vernieuwing door de tijd.

NIET FOLKLORISEREN

Voorkom dat erfgoed wordt gefolkloriseerd of gemusealiseerd. Tradities moeten gewoon blijven waar ze zijn: in de samenleving. Zo behouden ze hun levendigheid. De verantwoordelijkheid ligt uitdrukkelijk niet – zoals bij andere vormen van erfgoed – bij musea of erfgoedorganisaties, maar waar hij hoort: bij de mensen die zich inzetten voor het beheer en behoud van hun levende traditie.

NIET COMMERCIALISEREN

Het is niet de bedoeling dat commerciële partijen immaterieel erfgoed gaan uitbuiten. Natuurlijk is met immaterieel erfgoed ook geld gemoeid, denk bijvoorbeeld aan ambachten of festivals. Maar dat geld is bedoeld voor de traditiedragers om hun immaterieel erfgoed te verwezenlijken.

WAT DAN WEL?

Het zijn in de eerste plaats de gemeenschappen zélf die zorgdragen voor het eigen erfgoed. Toch kun je als direct of indirect betrokkene de traditiedragers of gemeenschappen helpen. Wijs ze bijvoorbeeld op het bestaan van de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed in Nederland en op www.immaterieelerfgoed.nl.

VOORDELEN EN TIPS VOOR BORGING

Wat kun je doen als gemeente of provincie?

Misschien staat er al een traditie uit uw gemeente op de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed. Lokale tradities zijn vaak sterk geworteld in een gemeente. Daar liggen kansen. Hoe schep je een gunstig klimaat waarin het immaterieel erfgoed in je gemeente kan gedijen? De voordelen en tips op een rij.

HANGJONGEREN HEBBEN WIJ TIJDENS DE BRABANTSEDAG-PERIODE IN HEEZE NIET

‘De Brabantsedag is van groot belang voor de gemeente Heeze. De dag is belangrijk voor de sociale cohesie. Er is een gezonde competitie tussen de verschillende wagenbouwersgroepen, die de groepen tegelijk onderling verbindt. Vrijwel de gehele gemeenschap is bij de voorbereidingen voor de Brabantsedag betrokken. Bijkomend voordeel: hangjongeren hebben wij in de voorbereidingsperiode niet, daar hebben ze geen tijd voor. Daarnaast is de Brabantsedag ook van groot economisch belang. De vele bezoekers dragen allemaal bij aan de economie van Heeze. Daarnaast worden bijna alle onkosten voor het evenement in Heeze besteed en is de Brabantsedag bij uitstek geschikt voor sponsors om hun zakenrelaties uit te nodigen.’

Paul Verhoeven, burgemeester gemeente Heeze-Leende

VOORDELEN

STERKE GEMEENSCHAP

Vindt in een gemeente een vorm van immaterieel erfgoed plaats? Dan kent zij waarschijnlijk een stevige sociale gemeenschap. Die gemeenschap bestaat vaak uit alle lagen van de bevolking die samen iets moois organiseren. En dat generaties lang. Immaterieel erfgoed verbindt mensen!

GROTERE LEEFBAARHEID

De leefbaarheid in een gemeente hangt mede af van wat er allemaal georganiseerd wordt. Het werk dat traditiedragers doen, vertegenwoordigt daarbij een groot cultureel kapitaal. Zij vinden het de moeite waard om zich samen belangeloos – vaak zonder of met maar weinig subsidie – in te zetten voor het levend houden en doorgeven van hun traditie. Dat vergroot de leefbaarheid.

ECONOMISCH VOORDEEL

Immaterieel erfgoed kan een grote economische betekenis hebben voor een gemeente. Bloemencorso's bijvoorbeeld of het Zomercarnaval in Rotterdam trekken veel publiek en daar profiteert de middenstand van.

MOOI VISITEKAARTJE

Immaterieel erfgoed is ook een mooi visitekaartje voor een gemeente. Of het nu gaat om

een processie of een optocht, een groot of klein evenement, een kunstzinnige traditie of een belangrijk ritueel. Het is een prachtige kans om je als gemeente te profileren. Veel tradities zijn nauw verbonden met de lokale of regionale identiteit. Ze geven je gemeente een gezicht. Je kunt je er mee profileren.

TIPS VOOR GEMEENTEN

TIP 1. ZET ZE IN HET ZONNETJE!

De belangrijkste bijdrage die een gemeente of provincie kan leveren aan een erfgoedgemeenschap is waardering en respect voor het werk dat de betrokkenen al zolang met zoveel plezier doen. Dat kost niets, maar het is voor de gemeenschappen heel waardevol.

Laat zien dat ze gewaardeerd worden, ook door de burgemeester. Zet ze in het zonnetje! Vaak is dat het begin van een prettige samenwerking, waardoor zowel de traditie als de gemeente sterker wordt.

TIP 2. BIED HULP BIJ HET ORGANISEREN

Als overheid kun je op allerlei manieren ondersteunen bij de organisatie. Neem bijvoorbeeld samen het veiligheidsplan door. Werk samen in de informatievoorziening. Voor zowel bezoekers als beoefenaars is goede informatievoorziening heel belangrijk om alles vlekkeloos te laten verlopen. Ga ook soepel om met vergunningen. Kijk samen naar wat kan en niet kan. Het is eeuwig zonde als vrijwilligers ermee stoppen omdat de regelgeving te zwaar drukt!

TIP 3. LEVER EEN BIJDRAGE

Kijk wat de mogelijkheden zijn om te helpen. Dat kan in natura. Plaats bijvoorbeeld gratis dranghekken voor een evenement. Maar het kan ook in de vorm van een subsidie. Immers, immaterieel

erfgoed levert een gemeente of provincie vaak ook economisch veel op.

TIP 4. HOUD REKENING IN DE RUIMTELIJKE ORDENING

Overleg tijdig met de gemeenschap over bestemmingsplannen en veranderingen in de ruimtelijke ordening. Verandert er bijvoorbeeld iets aan de bouwplaatsen voor corsotanten? Of wordt een rotonde aangepast waardoor de optocht die route niet meer kan gebruiken? Kom samen tot oplossingen.

DE PARTICIPATIEMAATSCHAPPIJ IS IN BEESEL UITGEVONDEN

'Het Draaksteken in Beesel staat op de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed. Wat betekent dat voor ons? Wij delen onze rijkdom en trots! Want dat is voor mij de essentie: immaterieel is van een ongekende rijkdom. Het verbindt generaties, vertelt een verhaal en geeft ons een opdracht. Als ik het over de traditie van het Draaksteken heb, staan er naast mij symbolische honderden Beeselnaren die de traditie voeden, doorgeven en er trots op zijn. Zij staan in opperste saamhorigheid gezamenlijk ergens voor. In Beesel is geen inwoner die niet op de een of andere manier zorg draagt voor de traditie. De participatiemaatschappij is hier uitgevonden of sterker nog nooit weggeweest!'

Petra Dassen-Houssen, burgemeester gemeente Beesel, zij is uitgeroepen tot beste bestuurder in 2015 en Beesel won de BNG erfgoedprijs 2016.